MECANISME ȘI INSTRUMENTE DE MONITORIZARE A ACTIVITĂȚII POLIȚIEI

MECHANISMS AND TOOLS FOR MONITORING POLICE ACTIVITY

Ianuș ERHAN,
doctor în drept, conferențiar universitar,
Coordonatorul proiectului (posdoctorand)
„Arhitectura juridică a mecanismelor naționale de ordine și securitate publică”

SUMMARY

In the exercise of their duties, the employees of the Police carry out their activity in the support and in the interest of the citizens, as well as of the communities. Police and civil society, being in constant interaction, influence each other in an active way, achieving certain goals, using various principles, types and forms. The police must be organized in such a way as to promote good relations between the police and the population, and possibly effective cooperation with other bodies, local associations, non-governmental organizations and other representatives of the population. In this sense, in current conditions it is necessary to open the Police to society, to establish jointly, as well as to implement the diversity of tools and mechanisms for monitoring the activity carried out, in order to efficiently, professionally and transparently perform the tasks and responsibilities assigned to it.

Keywords: police, police activity, reform of the police, level of trust, cooperation with civil society, transparency, efficiency and professionalism.

Hotărârea Guvernului Nr. 1109 din 06-12-2010pentru aprobarea Concepției de reformare a Ministerului Afacerilor Interne și a structurilor subordonate și desconcentrate ale acestuia, publicată la 17.12.2010 în Monitorul Oficial Nr. 247-251, art. 1233.

Pct. 6 g)revigorarea sistemului de evaluare a activității poliției și altor subdiviziuni ale MAI pornind de la criteriile ce se vor referi la receptivitatea și percepția poliției față de necesitățile concrete ale comunității, participarea societății civile la identificarea și soluționarea problemelor ce țin de securitatea comunității, nivelul de încredere și respect față de poliție etc.;

Peste tot în lume se consideră pe bună dreptate că serviciile de poliție reflectă, în mare parte, societățile din care fac parte, iar schimbările din cadrul poliției depind, de cele mai multe ori, de schimbările care au loc în societate.

Ca organ al administrației publice, poliția într-un stat de drept este responsabilă pentru activitatea sa nu doar în fața statului, ci și în fața comunității. În activitatea sa trebuie să fie pe deplin reflectate toate aspirațiile cetățenilor, numai astfel poliția își poate proba eficacitatea și se poate bucura de încrederea și susținerea societății [1, p.225].

Nu atât din literatura de profil, cât din viața cotidiană este cunoscut faptul că, polițistul este considerat de către comunitate un simbol (o oglindă) al legalității și al ordinii, întreaga lui munca fiind guvernată de un set de norme și principii de etică și deontologie, care trebuie să se reflecte în viața profesională [2, p.57].

Astfel, profesionalismul, integritatea, corectitudinea, etica și deontologia sunt elemente esențiale ale profilului unui angajat al Poliției. Totodată, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, angajații Poliției își desfășoară activitatea în sprijinul și în interesul cetățenilor, cât și a comunităților.

În sensul dat, Codul european de etică al Poliției prevede expres că: „Poliția trebuie să fie organizată, în așa fel încât, membrii săi să beneficieze de respectul populației, atât ca profesioniști însărcinați cu aplicarea legii, cât și ca prestatori de servicii, iar serviciile de poliție trebuie să-și exercite misiunile de poliție, într-o societate civilă sub responsabilitatea autorităților civile” [3].

Poliția și societatea civilă, fiind în permanentă interacțiune, se influențează reciproc într-o formă activă, realizându-și anumite scopuri, folosind diverse principii, tipuri și forme [4]. Interacțiunea este înțeleasă

în prezent ca legătura reciprocă a subiecților, condiționalitatea și sprijinul reciproc [5, p. 71], care reflectă schimbul de informații, planificarea unor strategii, organizarea de acțiuni care să permită părților desfășurarea activităților comune [6, p.101].

Autorii Creangă, C. și Stamatin Ș. sunt de părerea că „relația dintre poliție și public este un element cheie într-o democrație. În acest tip de societate, poliția este responsabilă nu doar în fața statului, dar și vizavi de populație, iar eficacitatea sa depinde, în mare măsură, de susținerea celei din urmă. În acest sens, Poliția este o reflectare fidelă a societății. Cetățenii sunt din ce în ce mai exigenți față de poliția lor. Pe de o parte, ei cunosc mai bine drepturile lor și solicită respectarea lor, pe de altă parte, ei așteaptă din partea poliției o mai mare participare în domeniul umanitar" [7, p.13].

Un serviciu de poliție reprezentativ pentru comunitatea diversă pe care o servește, inclusiv în materie de gen, este mai ușor de accesat și inspiră încredere acelei comunități. Totodată, un serviciu de poliție diversificat înțelege mai bine necesitățile comunităților și poate construi o relație mai puternică cu ele. Acest lucru simplifică prestarea unor servicii de poliție mai eficiente [8, p. 100].

Suntem de acord cu ideea că, Poliția este fundația multor comunități, iar spectrul de activități în ceea ce poate face poliția pentru a construi relații de încredere, productive și pozitive într-o societate multiculturală și diversă sunt multiple. În acest sens, ar trebui ca Poliția să reflecte comunitățile pe care le deservesc, să recunoască și să înțeleagă că mobilizarea și colaborarea construiesc încrederea în societățile multiculturale. În acest sens, urmează a fi gândite și elaborate politici și strategii tangibile pentru a sprijini poliția și comunitățile în eforturile lor de a se angaja într-un dialog productiv, de a forma parteneriate puternice și de a identifica soluții comune și semnificative [9] în rezolvarea diverselor probleme ce persistă în societate.

Iată de ce ne-am propus o analiză științifică a celor mai importante aspecte ale mecanismelor și instrumentelor de monitorizare ale activității Poliției, proces absolut indispensabil în vederea asigurării unui coraport dintre eficiență și utilitate a Poliției, cât și realizarea așteptărilor pe care societatea le are de la instituția dată.

Legea națională prevede că „Poliția cooperează cu societatea civilă, cu mass-media, precum și cu persoanele fizice și juridice, în modul stabilit de legislație și de actele normative ale Ministerului Afacerilor Interne" [10].

La rândul său, Legea privind organizarea și funcționarea Poliției Române în articolul 3 prevede expres că „în îndeplinirea misiunilor care îi revin Poliția Română cooperează cu instituțiile statului și colaborează cu asociațiile și organizațiile neguvernamentale, precum și cu persoanele fizice și juridice, în limitele legii" [11].

Obiectivele de perspectivă ale unei astfel de interacțiuni și cooperări sunt:

1) eficientizarea relațiilor publice, care se exprimă în crearea unor premise pentru interacțiune (reglementarea aspectelor de acces ale societății civile la informațiile despre activitățile poliției);

2) mobilizarea și stimularea societății civile pentru rezolvarea problemelor în comun cu poliția. Este cunoscut faptul că majoritatea cetățenilor nu iau parte la asigurarea ordinii publice din lipsa măsurilor de stimulare atât non-financiare cât și materiale din partea autorităților statului;

3) coordonarea intereselor și stabilirea de legături (directe și reciproce) între poliție și organizațiile societății civile (consilii publice și consultative, expertiză publică, grupuri de lucru, audieri, conferințe, seminare, mese rotunde, întâlniri, negocieri, cercetări, monitorizare, evidență, etc.) [4, p. 63-64].

Poliția trebuie să fie organizată astfel încât, să promoveze bunele raporturi între poliție și populație și, eventual, o cooperare efectivă cu celelalte organisme, asociații locale, organizații nonguvernamentale și alți reprezentanți ai populației, cuprinzând grupurile etnice minoritare. La fel, personalul de poliție trebuie să acționeze cu integritate și respect față de populație, ținând în mod special cont de situația indivizilor care fac parte din grupuri vulnerabile [3]. Un rol determinant, în acest sens, îl are comunitatea internațională, care a stabilit standarde și recomandări de cooperare a Poliției cu societatea civilă.

Totodată, meritul deosebit al comunității internaționale rezidă, în primul rând, în recunoașterea obligativității juridice a protecției drepturilor și libertăților omului în activitatea organelor de poliție. În același timp, actele internaționale recunosc necesitatea dezvoltării unei societăți civile, în care cetățenii și statul se află în relații de interdependență, își pot limita și controla reciproc acțiunile, în care cetățenii pot să-și revendice drepturile lezate de stat, în cazul dat de către acțiunile poliției [12, p. 25].

Știm cu toții că, pentru a-și îndeplini funcțiile, polițiștii sunt înzestrați cu anumite competențe, și anume dețin puterea de a reține și folosi forța. Tocmai acest monopol plasează poliția într-o ipostază unică și sensibilă în cadrul unui stat democratic, astfel încât mecanisme de control adecvate sunt necesare pentru a se

asigura că aceste competențe vor fi utilizate în interesul public. Ca orice alt serviciu public, poliția trebuie să coopereze cu imparțialitate [13, p. 44] cu toți actorii interesați de activitatea sa, în special, societatea civilă, cât și cetățenii.

Pe de altă parte, îmbunătățirea responsabilității și integrității poliției este menită, în primul rând, pentru stabilirea, restabilirea sau sporirea încrederii publice și (re)construirea legitimității care constituie o precondiție pentru o activitatea polițienească efectivă. Acceptarea unei supravegheri externe, civile este o caracteristică esențială a forțelor democratice de poliție, sensibile și receptive la nevoi [13, p.44]. Se consideră pe bună dreptate, că această supraveghere externă ajută, susține și sprijină înțelegerea proceselor ce au loc, cât și operarea corecțiilor necesare.

De asemenea, se poate crede că legitimitatea poliției poate depinde în mare măsură de rezultatele observate de societate în raport cu criminalitatea și ordinea publică. În orice caz, cercetările relevante privind satisfacția publicului față de poliție au subliniat că, în cele din urmă, percepțiile generale asupra corectitudinii instituției – tratament echitabil și respectuos – au o importanță majoră în modelarea legitimității instituției [14, p.21-22].

Astăzi este recunoscut faptul că, atunci când se dorește corectitudine din partea Poliției, reprezentanții din societatea civilă consideră că este important ca angajații poliției să știe că acțiunile lor pot fi controlate și, atunci când este necesar, pedepsite.

Ce ține de angajați, atunci când nu sunt corecți sunt pasibili de răspundere. După cum menționează autorul Guțuleac V. „atât timp cât polițistul este în raport de conformare cu prevederile legale, el este responsabil de executarea legală, oportună și eficace a atribuțiilor, potrivit funcției deținute, atât timp cât el nu face abuz de drepturile oferite, față de el nu poate fi aplicată măsura de constrângere statală – răspunderea juridică. Temeiul juridic pentru aplicarea răspunderii juridice apare din momentul depășirii de către polițist a responsabilității, transformării raportului juridic de conformare prevederilor legale în cel de conflict" [15, p. 283].

Conform Legii cu privire la activitatea poliției și statutul polițistului „atunci când se comit abateri disciplinare – acțiunile sau inacțiunile polițistului prin care se încalcă prevederile legii, ale altor acte normative, restricțiile și interdicțiile stabilite, clauzele contractului individual de muncă, cerințele fișei postului, prevederile Codului de etică și deontologie al polițistului", angajatul Poliției este pasibil de răspundere disciplinară. Totodată, aplicarea sancțiunii disciplinare „nu exclude răspunderea penală, contravențională sau civilă", care poate interveni în dependență de gravitatea și natura încălcării comise de un angajat [10].

Pe de altă parte, atunci când se comit anumite ilegalități sau sunt constate anumite deficiențe sistemice, respectiv, se atrage atenția că Poliția nu face față acelor sarcini și provocări pe care le are, iar instituția va pierde din imagine și încredere.

Astfel, imaginea pe care o are Poliția este un atribut primordial în procesul de evaluare a eficienței Poliției. Totodată, există anumite prejudecăți de ambele părți și, prin urmare este nevoie de un efort considerabil pentru înțelegere reciprocă, deziderat care poate fie realizat prin deschidere, cât și soluționarea în comun a problemelor și deficiențelor constate în activitate.

La rândul lor, procesele de asigurare a responsabilității poliției constau în mecanisme externe și interne de monitorizare și control. Am considerat, fără ca lista să fie exhaustivă, că cele mai importante mecanisme, în ordinea dată de idei, sunt următoarele: implementarea principiilor de transparența și informare, profesionalismul și eficiența în activitate, nivelul de încredere al populației, conlucrarea cu societatea civilă.

Transparența și informarea în activitatea de poliție are un impact direct asupra relației dintre comunitate și poliție și poate ajuta la atenuarea activității criminale și la reducerea recidivei [16].

Cu toate că este mai greu de acceptat, astăzi, transparența poliției în relația cu cetățeanul este un obiectiv strategic pe care reprezentanții forțelor de poliție trebuie să îl îndeplinească [17, p. 11].

Principalele constatări ale mecanismelor externe de evaluare ar trebui să fie publicate, contribuind astfel la o mai mare deschidere a sistemului de poliție. De asemenea, transparența presupune că poliția trebuie să lucreze cu mass-media într-o manieră responsabilă, înseamnă și diseminarea publică a rapoartelor, inclusiv a statisticilor privind infracționalitatea, și a rezultatelor investigațiilor interne, precum și crearea unor structuri de comunicare cu comunitățile.

Este cunoscut faptul că, una din nevoile fundamentale ale omului modern este informarea, fapt care demonstrează atenția acordată de către societate surselor de informare și, respectiv, valoarea acestora. Un

rol important întru realizarea acestui deziderat îl deține mass-media, deoarece anume prin intermediul lor populația este informată despre activitatea forțelor de poliție, despre eforturile depuse și rezultatele obținute [182, p. 118].

În acest sens, principiul transparenței în cadrul activității Poliției este unul de importanță majoră, iar Legea cu privire la activitatea poliției și statutul polițistului în articolul 5, intitulat „transparența activității", expres prevede că „Poliția, fără a prejudicia interesele legitime ale persoanei sau comunității și în modul prevăzut de legislație, va informa autoritățile administrației publice centrale și locale, precum și populația, despre activitățile sale. Șeful Inspectoratului General al Poliției, o dată în 6 luni, va prezenta prin intermediul mijloacelor de informare în masă un raport privind activitatea desfășurată, conform structurii și formatului aprobat de ministrul afacerilor interne". În aceeași ordine de idei, Poliția, la cererea persoanei, trebuie să ofere „informațiile despre această persoană conținute în registrele instituționale, sistemele informaționale și în bazele de date deținute. Se interzice dezvăluirea către alte persoane a informațiilor cu caracter personal conținute în registrele instituționale, sistemele informaționale și în bazele de date deținute de Poliție, cu excepția cazurilor prevăzute de lege" [10].

După cum consideră Olga Postovan, în realizarea principiului transparenței în activitatea poliției, în interacțiunea cu reprezentanții mass-media, cel mai des se utilizează un proces de comunicare caracterizat doar printr-un singur sens, prin care se urmărește doar informarea cetățenilor cu privire la activitatea poliției ceea ce nu este eficient și nici suficient). În această ordine de idei, ea susține opinia cercetătorului James Wilson, potrivit căreia, scopul activității ofițerilor de presă ai subdiviziunilor de poliție este acela de a-i determina (impune) pe cetățeni să adopte o conduită în interesul general al activității (muncii) de poliție [19, p.407].

Sunt frecvente și cazurile când însăși poliția este subiectul unei știri. Acest lucru este important pentru a face transparentă activitatea poliției și anume aceste știri și influențează imaginea poliției. În acest caz, putem vorbi de știri cu caracter „pozitiv" – cele care descriu reformele pozitive în cadrul organelor de drept, calitatea înaltă a activităților realizate sau îmbunătățirea măsurilor de control asupra activității organelor de drept, și știri cu caracter „negativ" – care descriu infracțiunile săvârșite de către colaboratorii acestor instituții (acte de corupție, depășirea atribuțiilor de serviciu, abuzul de forță, etc.) [20, p. 93].

Rolul mass-media este de o importanță majoră, deoarece se poate observa că „atunci când incidentele ce vizează abaterile poliției sunt intens mediatizate de mass-media, pare să aibă nu numai efecte directe, pe termen scurt, asupra sprijinului public pentru poliție, dar efecte considerabile pe termen lung" [14, p. 23-24], în vederea consolidării încrederii reciproce și excluderii practicilor vicioase.

Pe de altă parte, multiplele sondaje de opinie publică, desfășurate de reprezentanții mass-mediei și ONG-urilor, susțin că societatea civilă este în special nemulțumită de nivelul profesional al poliției, de cazurile de corupție, de prestația poliției în raport cu publicul și, implicit, de calitatea comunicării. Astfel, din punctul de vedere al societății civile, este necesară efectuarea reformelor în sistemul și activitatea polițienească actuală, procese care trebuie să fie concentrate în primul rând pe calitatea personalului și activității polițienești, în special în ceea ce privește contactul cu publicul [18, p. 118]. Iată de ce, următorul mecanism se referă la realizarea cu profesionalism și eficient a responsabilităților puse pe seama Poliției, cât și polițiștilor.

Profesionalismul și eficiența. Poliția este responsabilă nu doar în fața statului, dar și vizavi de populație, iar eficacitatea sa depinde, în mare măsură, de susținerea celei din urmă. O activitate polițienească eficientă nu este posibilă dacă anumite sectoare ale populației nu simt că poliția le protejează și le respectă. Este obligatoriu ca poliția să se angajeze în consolidarea încrederii și să creeze structuri adecvate de comunicare cu publicul.

Statul, dar și cetățeanul de rând, așteaptă de la polițist să respecte legislația în vigoare, să aplice tratamente egale tuturor persoanelor, să manifeste o deschidere reală față de cetățeni și să fie disponibil să intervină în orice situație în care ia cunoștință de încălcarea legii.

Polițistul trebuie să acorde prioritate realizării serviciului în folosul comunității, să-și exercite atribuțiile de serviciu corect, responsabil și independent. Nu în ultimul rând, polițistul trebuie să fie atașat de instituția pe care o reprezintă și de valorile promovate de aceasta, să dea dovadă de o considerație profundă acordată cetățenilor, colegilor, valorilor sociale și normelor etice. De asemenea, polițistul trebuie să apere cetățenii indiferent de situația lor socială, patrimonială, de apartenența națională, de rasă, de sex și vârstă, de studii și limbă, de atitudinea față de religie, de convingerile politice și de altă natură [20, p. 95].

Totodată, în medierea relațiilor dintre poliție și societatea civilă este chemată să ajute etica profesională care, cunoscând în ultimele decenii o dezvoltare amplă, urmărește funcția de diferențiere și personalizare a reprezentanților unei profesii, reprezentând un vector promoțional în toate sferele de activitate: business, jurnalism, medicină, jurisprudență, poliție etc. Presupunând un demers participativ în care trebuie să se includă toți reprezentanții MAI, etica polițienească este o etică dialogată. Ea presupune un dialog continuu între societatea civilă și poliție, dialog care are menirea de a facilita colaborarea dintre organele de ocrotire a ordinii de drept și comunitate [1, p. 225].

Nu întâmplător se consideră că, standardele etice joacă un rol semnificativ în aplicarea legii și în asigurarea poliției. În calitate de practicieni, ofițerii se confruntă zilnic cu situații etice unice și este garantată o înțelegere continuă a obligațiilor și îndatoririlor lor morale [16].

Încrederea populației. Astăzi, sunt actuale discuțiile legate de problemele din activitatea Poliției Naționale, respectiv, capacitatea acesteia de a face față acelor provocări la care este expusă, cât și creșterea constantă a gradul de încredere din partea cetățenilor.

Încrederea publică este o precondiție necesară pentru o practică polițienească efectivă. Fără această încredere, publicul nu va fi dispus să raporteze infracțiuni și să furnizeze poliției informațiile necesare pentru a lucra productiv.

Sistemele polițienești moderne se evaluează prin prisma gradului de încredere de care se bucură din partea comunității. Elementul încrederii este unul dominant și determină implementarea politicilor comunitare în activitatea polițienească în raport cu cultura societală, tradițiile existente și mai ales în raport cu problemele cu care comunitatea se confruntă [21, p. 44].

Măsurile de transparentizare și de responsabilizare a poliției contribuie la consolidarea încrederii. Printre programele care se adresează în mod activ populației se numără stabilirea unui dialog instituționalizat cu comunitățile, de exemplu prin forumuri de discuții deschise, consilii consultative comunitare și zile ale porților deschise. Abordarea bazată pe conceptul de poliție comunitară poate inspira crearea unor structuri de comunicare adecvate. În mod evident, acceptarea clară a drepturilor omului și acționarea în conformitate cu acestea sunt extrem de relevante pentru construirea și păstrarea încrederii [22, p. 68-69].

Opinia cetățenilor este un indicator care apreciază eficiența atât a lucrului instituțiilor statale, cât și a politicilor publice implementate într-un anumit domeniu sau sector. Percepția activității poliției ca instrument de asigurare a securității publice, dar și de coerciție legală, are un rol eminent în crearea opiniei societății referitor la acțiunile statului în general. Or, datele cercetărilor sociologice atestă că organele de poliție se bucură de o încredere destul de redusă în rândul populației. Această situație este determinată de un set de factori atât la nivel politic (lipsa unei politici coerente în domeniul marketingului imaginii poliției), cât și la nivelul fiecărui cetățean în parte (experiența personală și stereotipurile create în urma contactului cu organele de forță) [20, p. 89].

De exemplu, este reprezentativ faptul, creșterii constante a încrederii cetățenilor în Poliție, de la 25,5% în anul 2016, primul an de implementare al Strategiei de dezvoltarea a Poliției pentru anii 2016-2020 [23], până la 41% în ultimul an de implementare al acesteia, iar cel mai mare nivel a fost atins în luna iunie, anul 2020, când încrederea în Poliție a crescut până la 45% [24].

Totodată, din analiza datelor oferite de Barometrul Opiniei Publice, din februarie 2001, când a început să fie măsurată încrederea cetățenilor în Poliție și până la ultimele sondaje, procentajul a oscilat de la 23% până la 31%, fiind perioade în care au fost atinse și anumite cifre promițătoare, cum ar fi: februarie 2005-38%, noiembrie 2009-38%, aprilie 2017-46%, iunie 2000-45% [25].

Conlucrarea cu societatea civilă. Studiile și evaluările desfășurate până în prezent de diferiți actori demonstrează că există o imagine negativă a poliției în rândurile societății și mai multe rezerve în ceea ce privește raporturile dintre poliție și societatea civilă, imaginea generală a personalului polițienesc, corelarea activității organelor de asigurare a ordinii publice cu așteptările și necesitățile reale ale comunității, participarea comunității la asigurarea securității proprii, parteneriatul dintre poliție și comunitate [18, p. 118-119].

În literatura de specialitate se consideră că principiile de bază ale organizării eficiente a interacțiunii dintre poliție și societatea civilă sunt:

- oportunității – corespunderea procesului de interacțiune cu o anumită stare (relativ finalizată), cât și conștientizarea necesității de interacțiune;

- raționalității și eficacității – înțelegerea și productivitatea utilizării resurselor în atingerea scopului interacțiunii;

- legalității – respectarea strictă și constantă de către subiecții interacțiunii a prescripțiilor normelor de drept;

- corelării acțiunilor, adică coerență, consistență, echilibrarea, coordonare (contribuie la orientarea subiecților de interacțiune unul față de celălalt, la coeziunea acțiunilor acestora și la apariția unui simț al apartenenței comune);

- cooperării – realizarea unui dialog constructiv între poliție și societatea civilă;

- previziunii pe termen lung (foresight) în vederea evaluării realizărilor și identificării celor mai importante domenii de cercetare strategică în cadrul interacțiunii dintre poliție și organizațiile societății civile [4, p. 64-65].

Autoarea Sara Pastor este de părerea că „foarte des, ofițerii de poliție simt o lipsă de înțelegere din partea societății, în special a cetățenilor, cât și ONG-urilor preocupate de protecția drepturilor omului. Societatea, în sens extins, are potențialul de a fi principala forță motrice pentru schimbare. Dacă comportamentul greșit al poliției nu este perceput de cetățeni ca problema, iar dacă abaterea nu produce o respingere socială clară, atmosfera de permisivitate și impunitate va persista [14, p. 81].

Într-o comunitate în care poliția nu se bucură de încredere, cetățenii sunt mai puțin dornici să ajute organele de poliție în activitatea acestora și mai mult dispuși spre o atitudine distanțată față de oamenii legii în general [26, p. 11]. Tot mai multe cercetări sociologice de peste hotare indică faptul că cetățenii care consideră nelegitime acțiunile poliției față de ei înșeși tind să aibă o atitudine rebelă față de poliție [27, p.163-204] (de exemplu, contactul cu poliția de patrulare) sau chiar să recidiveze (în special, în rândul tinerilor) [28, p. 64].

Este evident faptul că, într-o oarecare măsură, cetățenii își construiesc atitudinea față de poliție și prin prisma nivelului de infracționalitate prezent în țară, în general, și în localitatea în care locuiesc, în particular. Or, poliția este considerată responsabilă pentru combaterea infracționalității și asigurarea securității publice [29, p. 97-98].

Astfel, în calitatea sa de instituție publică, poliția trebuie să depună efortul de a satisface așteptările și cererile legitime ale societății civile, contribuind pe bună dreptate la îmbunătățirea „imaginii instituției în perioada în care orice instituție tinde să-și gestioneze capitalul de încredere". Responsabilitatea socială a poliției vizează nu doar o responsabilitate imediată față de persoane concrete în situații concrete, ea urmărește în același timp și răspunderea pentru crearea imaginii de viitor a poliției [1, p. 226].

Ce ține de angajatul Poliției, acesta trebuie să mențină în permanență legătura cu populația prin intermediul diverselor contacte atât la nivelul individual, cât și la cel de grup. Comunitatea trebuie să fie informată adecvat și permanent despre activitatea poliției, precum și este necesar ca ea să aibă acces și să fie atrasă în luarea unor decizii ce țin de menținerea ordinii și securității publice ori de conviețuirea socială [30, p. 358].

În literatura de specialitate se disting următoarele domenii principale de interacțiune între poliție și societatea civilă:

- participarea la elaborarea și revizuirea materialelor metodologice, programelor, conceptelor, planurilor pe cele mai stringente probleme și domenii de activitate polițienească, elaborarea de recomandări directoare pentru membrii asociațiilor obștești;

- organizarea de conferințe, seminare, mese rotunde, etc.;

- propagarea ideilor de umanism, toleranță, educație juridică a populației, asistență psihologică (organizarea și desfășurarea unor ore tematice cu diverse grupuri sociale, campanii de sensibilizare, inclusiv caritabile);

- organizarea și realizarea diferitor sondaje, evenimente culturale, sportive, etc.;

- monitorizarea opiniei publice cu privire la activitățile poliției;

- asistență acordată poliției în menținerea și asigurarea ordinii publice (de exemplu, patrulările comune);

- implementarea controlului civil (public) asupra activității poliției, de exemplu, delegarea observatorilor/experților din diferite organizații și asociații obștești;

- grupuri de lucru pentru realizarea diferitelor activități publice;

- informarea cetățenilor cu privire la activitățile poliției cât și raportarea către populație a rezultatelor atinse;

- interacțiunea cu mass-media [4, p. 68-69].

Realizarea reformelor. De ceva timp Poliția din Republica Moldova trece prin ample procese de transformare menite să asigure modernizarea și dezvoltarea acesteia, astfel încât cetățenilor să le fie oferite servicii de calitate prin asigurarea unui climat adecvat de legalitate în domeniul ordinii și securității publice [21, p. 43].

Pe de altă parte, astăzi este recunoscut faptul că, publicul, ca beneficiar principal al reformelor, trebuie să joace un rol crucial în monitorizarea, evaluarea și ajustarea reformelor, iar implicarea publicului, recunoașterea și confirmarea rezultatelor de către public, precum și percepțiile publicului sunt elemente cruciale pentru asigurarea succesului [31, p. 7].

Din considerentele date, atunci când este realizată o reformă, în special, cea care vizează activitatea Poliției, trebuie acordată o atenție sporită, prezentării în interiorul instituției a obiectivelor procesului de reformă și a valorii adăugate pe care acesta le va aduce sistemului, astfel încât să existe susținerea necesară din partea întregului personal al Poliției [21, p. 45]. La fel, este esențială informarea permanentă a cetățenilor cu referire la ceea ce s-a propus de realizat în următorii ani, ce s-a realizat, care sunt riscurile și ce se poate de făcut pentru a le depăși, fiind organizate, în acest sens, ședințe de informare, vizite de studiu, pregătirea articolelor de vizibilitate, a spoturilor video, etc.

După cum se menționează în Raportul final privind monitorizarea civică a reformei poliției în Republica Moldova, elaborat de Asociația „Promo-Lex", prin proiectul „Monitorizarea civică a reformei Poliției în Republica Moldova" a fost pus în valoare rolul de supraveghere civică al organizațiilor neguvernamentale în timpul implementării reformelor, precum și dreptul cetățenilor de a participa la procesul de luare a deciziilor, iar obiectivul general al proiectului este consolidarea responsabilității, eficienței și transparenței reformei Poliției în Republica Moldova [32, p. 7].

În concluzie, putem menționa că astăzi, în condiții de actualitate este necesară deschiderea Poliției către societatea, stabilirea în comun, cât și realizarea diversității de instrumente și mecanisme de monitorizare a activității desfășurate, în vederea realizării eficiente, profesioniste și transparente a sarcinilor și responsabilităților puse pe seama acesteia.

BIBLIOGRAFIE

1. Silvia Șaptefrați, Mediana etică în relațiile dintre poliție și societatea civilă. În: Anale științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare" a MAI a RM: științe juridice. 2009, nr. IX, pp. 225-227.

2. Victor Guțuleac, Valeria Mamaliga, Responsabilitatea și răspunderea –metode de bază privind asigurarea legalității în procesul activității polițienești. Jurnalul juridic național: Teorie și practică, decembrie 2021, pp. 57-61

3. Recomandarea REC (2001)10 a Comitetului de miniștri către statele membre privind Codul European de etică al Poliției (Adoptată de către Comitetul Miniștrilor la 19 septembrie 2001, în cadrul a celei de a 765 a reuniune a delegaților miniștrilor).

4. Обеспечение законности, соблюдение прав и свобод человека и гражданина в деятельности органов внутренних дел: учебно-практическое пособие / отв. ред. Б. И. Долинко. Москва: Проспект, 2021, 128 с.

5. Ушаков Д. Н., Большой толковый словарь современного русского языка. М.: Альта-Принт; Дом. XXI век, 2008, VIII.

6. Андреева Г. М., Социальная психология. М.: АспектПресс, 2003.

7. Creangă C., Stamatin Ș., Ghidul deontologiei polițienești. Chișinău: Centrul Ed. Al Acad. „Ștefan cel Mare", a MAI al Rep. Moldova, 2004.

8. Liliana Creangă, Dezvoltarea eficienței și calității serviciilor pe care Poliția modernă din sec. XXI le poate oferi cetățenilor. Culegerea materialelor Conferinței științifice cu participare internațională „Protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în procesul asigurării ordinii și securității publice", Academia „Ștefan cel Mare" a MAI, Chișinău, 2022, pp. 97-105.

9. https://www.policechiefmagazine.org/presidents-message-policing-in-a-multicultural-society/?ref=92c226120cf5efdeabc7c21051dc9500 (accesat la data de 12.04.2022).

10. Legea nr. 320 din 27.12.2012 cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului, publicată la 01.03.2013, în Monitorul Oficial Nr. 42-47 art. 145.

11. Legea nr. 218 din 23 aprilie 2002 (republicată) privind organizarea și funcționarea Poliției Române, Publicată în Monitorul Oficial al României nr. 170 din 2 martie 2020.

12. Ștefan Belecciu, Albert Antoci, Protecția juridică a drepturilor omului în activitatea Poliției, suport de curs, Editura Cartea militară, Chișinău, 2019.

13. Manual de Instruire privind Integritatea Poliției, Publicat de DCAF (Centrul din Geneva pentru Controlul Democratic al Forțelor Armate), Geneva, 2015.

14. Sara Pastor, Time for change in police culture, Putting human rights at the centre of policing, Queens University, Belfast, 2014/2015.

15. Guțuleac V. Drept polițienesc. Manual. Inst. de Științe Penale și Criminologie Aplicată; Inst. de Cercetări Juridice și Politice al Acad. de Științe din Moldova. Chișinău: 2015 (Î.S. „Tipografia Centrală").

16. Charles Russo, Thomas Rzemyk, Finding Equity, Inclusion, and Diversity in Policing, Columbia Southern University, Police Chief Magazine. https://www.policechiefmagazine.org/finding-equity-inclusion-and-diversity-in-policing/ (accesat la data de 18.04.2022).

17. Ștefan Prună, Managementul organizației Poliției, curs universitar, Universul Juridic, București, 2012.

18. Natașa Dimin, Rolul mass-mediei întru stabilirea parteneriatului Poliție-societate civilă, Analele științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare" a MAI, pp. 118-120

19. Olga Postovan, Statutul, locul și rolul Poliției comunitare în cadrul politicilor de ordine publică orientate către comunitate. Culegerea materialelor Conferinței științifice cu participare internațională „Protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în procesul asigurării ordinii și securității publice", Academia „Ștefan cel Mare" a MAI, Chișinău, 2022, pp. 402-414.

20. Mircea Manoli, Diana Cheianu-Andrei, Metodologia studierii imaginii organelor de poliție, Studia Universitas, Revistă științifică a Universității de Stat din Moldova, 2011, nr. 3(43), Seria „Științe sociale", pp. 89-98.

21. Ianuș Erhan, Vadim Ardeleanu, Impactul Strategiei de dezvoltare a Poliției pentru anii 2016-2020 – Analiză și concluzii. Revista națională de drept Nr. 4 (246), anul 22 (2021), Chișinău 2021, pp. 41-57.

22. Manual pentru formatorii polițiștilor „Formare pentru polițiști din perspectiva drepturilor fundamentale", elaborat de Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene, Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, Luxemburg, 2018.

23. Hotărârea Guvernului nr. 587 din 12.05.2016 pentru aprobarea Strategiei de dezvoltare a Poliției pentru anii 2016-2020 și a Planului de acțiuni privind implementarea acesteia. Publicată la 20.05.2016 în Monitorul Oficial Nr. 134-139 art. 645.

24. https://ipp.md/wp-content/uploads/2020/07/ BOP_06.2020_anexa.pdf (accesat la 07.10.2021).

25. https://ipp.md/wp-content/uploads/2021/07/Raport-BOP-2021_.pdf (accesat la 18.04.2022).

26. Gallagher C. The Public Image of the Police, 2001.

27. Paternoster R., Bachman R., Brame R., and Sherman, L. Do Fair Procedures Matter? The Effect of Procedural Justice on Spouse Assault. Law and Society Review 1997, no. 31, p. 163-204.

28. LaFree G. Losing Legitimacy: Street Crime and the Decline of Institutions in America. Boulder, 1998.

29. Bayley, David H., Police for the Future. - New York: Oxford University Press, 1994.

30. Anatolie Cananău, Vasile Zavatin, Atitudini, valori și comportament în activitatea polițistului de sector. Culegerea materialelor Conferinței științifice cu participare internațională „Protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în procesul asigurării ordinii și securității publice", Academia „Ștefan cel Mare" a MAI, Chișinău, 2022, pp. 356-365.

31. Arcadie Barbăroșie, Iurie Pîntea, Activitatea polițienească în Republica Moldova, percepții interne și externe, Raport analitic, Chișinău, Ianuarie 2016.

32. Raportul final privind „Monitorizarea civică a reformei poliției în Republica Moldova", Asociația „Promo-LEX", Chișinău, 2021, 52 p.